

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2020-29-389-398>

УДК 378.147.091.313:[373.3:7]

Шикиринська Оксана Анатоліївна,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри мистецьких дисциплін дошкільної та початкової освіти

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

Вінниця, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4424-4627>

shikiroksana@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ІНТЕГРАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У МИСТЕЦЬКІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Анотація. У статті презентовано специфічні методи інтегративних технологій у мистецькій підготовці майбутніх учителів початкових класів. Окреслено змістовий компонент процесу мистецької підготовки майбутніх учителів початкових класів. Проаналізовано роль художньо-педагогічної інтерпретації в педагогічному процесі. Наголошено, що сьогодні художньо-педагогічна інтерпретація не тільки посідає провідне місце в педагогічному процесі, але й виділяється як самостійне поняття й розглядається сучасними науковцями насамперед як науковий метод пізнання, оскільки є перспективним напрямом розбудови фундаментальних засад мистецької освіти. Розглянуті основні чинники актуальності сучасної проблеми мистецької підготовки майбутніх учителів початкових класів.

Схарактеризовано феномен інтерпретації; висвітлено основні тенденції в тлумаченні поняття інтерпретації; визначено сутність художньо-педагогічної інтерпретації мистецьких творів. Обґрунтовано доцільність застосування в сучасному освітньому процесі педагогічних технологій. У процесі мистецької підготовки майбутніх учителів початкових класів виокремлено використання інтегративних, проблемно-евристичних, інтерактивних, ігрових, комп'ютерних педагогічних технологій.

Сфокусовано увагу на дидактичному інструментарії здійснення інтегративних художньо-педагогічних технологій, що ґрунтується на методах і прийомах порівняння та аналогії в процесі художньо-педагогічної інтерпретації мистецьких творів. Конкретизовано основні аспекти застосування найбільш результативних методів інтегративних художньо-педагогічних технологій: порівняння та зіставлення, аналогії, інваріантного тлумачення, імпровізація. Представлено результати емпіричного дослідження щодо визначення ступеня вираження професійної мистецької спрямованості майбутніх учителів початкових класів. Проаналізовано рівні готовності студентів до застосування методів інтегративних технологій в освітній процес початкової школи.

Ключові слова: художньо-педагогічна інтерпретація; мистецький твір; методи; інтегративні технології.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Підготовка майбутнього вчителя початкових класів передбачає не тільки психолого-педагогічне забезпечення фахової підготовки, а й розвиток пізнавального інтересу та ціннісного ставлення до мистецтва, здатність до розуміння смислу мистецьких творів, вміння творчо реалізовувати набутий досвід інтерпретації мистецьких творів у власній педагогічній діяльності.

Проблема мистецької підготовки майбутніх учителів початкових класів нині набуває особливої актуальності, що обумовлюється такими чинниками, як:

- інтерес до мистецтва як джерела духовного становлення особистості молодшого школяра за допомогою вивчення творів мистецтва в загальноосвітній школі;
- брак цілісної теорії, що містила б принципово нові погляди на використання інтерактивних мистецьких технологій у початковій школі й передбачала підготовку висококваліфікованих фахівців;
- необхідність концептуального перегляду та оновлення поглядів на проблеми інтерпретації мистецьких творів на уроках художньо-естетичного циклу.

Розв'язання цієї проблеми на належному рівні ще не набуло розвитку в сучасних навчальних програмах із мистецтва для учнів початкової школи, зумовлюючи розроблення нових методичних підходів до мистецької освіти молодших школярів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження в галузі філософії, психології, педагогіки, естетики та мистецтвознавства характеризуються високим інтересом до проблеми інтерпретації в процесі аналізу художньої творчості та сприйняття смислових і ціннісних структур мистецьких творів. Феномен інтерпретації та коло проблем, яке пов'язане з ним, доволі широко розглядається та аналізується в науковій філософській (С. Васильєв, Г. Гадамер, Є. Гуренко, С. Кримський, М. Мамардашвілі, Ф. Ніцше, П. Рікер, Г. Рузавін, Ф. Шлейермахер та ін.), психологічній (Л. Виготський, П. Гальперін, Н. Менчинська, С. Рубінштейн, Н. Талізїна, Б. Теплов та ін.), педагогічній (О. Олексюк, Г. Падалка, О. Рудницька, І. Сулима, Б. Целковніков та ін.) та мистецтвознавчій (Б. Асаф'єв, М. Давидов, К. Ігумнов, Н. Корихалова, В. Москаленко, М. Попович, С. Фейнберг та ін.) літературі. Сьогодні художньо-педагогічна інтерпретація не тільки посідає провідне місце в педагогічному процесі, але й виділяється як самостійне поняття й розглядається сучасними науковцями (Л. Бутенко, В. Крицький, О. Ляшенко, О. Полатайко, О. Щолокова та ін.) насамперед як науковий метод пізнання, оскільки є «перспективним напрямом розбудови фундаментальних засад художньої освіти» [1, с. 137].

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Метою статті є презентація методів інтегративних технологій професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до художньо-педагогічної інтерпретації мистецьких творів. Для досягнення зазначеної мети поставлено такі **завдання**: з'ясувати роль інтерпретації в педагогічному процесі, визначити сутність художньо-педагогічної інтерпретації мистецьких творів, виявити способи використання методів інтегративних художньо-педагогічних технологій та дослідити ступінь їхньої ефективності в мистецькій підготовці майбутніх учителів початкових класів.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

Інтерпретація є універсальним феноменом, властивим людській діяльності. Термін «*інтерпретація*» походить від латинського слова «*interpretatio*» (тлумачення, розкриття сенсу, трактування) і застосовується до осмислення й оцінювання різних фактів, процесів і явищ дійсності. Поняття «інтерпретація» використовується в різних наукових сферах, зокрема в математиці, філософії, логіці, природознавчих науках, і в кожній із них має специфічні смислові відтінки, але трактується насамперед як науковий метод пізнання, «процес становлення логічних методів: від простого опису, через пояснення і трактування, – до суворо логічної операції», що включає аналіз, синтез, порівняння, зіставлення тощо [2, с. 84].

З педагогічної точки зору, інтерпретація представляє інтерес як певний засіб педагогічного впливу на свідомість учнів, вірогідний шлях до сприйняття твору, поєднаного з розумінням, метод пошуку смислу художнього тексту тощо. Для здійснення інтерпретаційної діяльності майбутні вчителі мусять насамперед усвідомити роль художньої інтерпретації мистецьких творів у педагогічному процесі. Водночас треба зауважити, що здійснення відповідної підготовки майбутніх учителів початкових класів є завданням, яке вимагає активної участі самих студентів, залучення їх до активного пошуку того, що визначає природу та особливості художньо-педагогічної інтерпретації мистецьких творів.

Поняття «*художньо-педагогічна інтерпретація*» у контексті дослідження розуміємо як «науковий метод пізнання та тлумачимо як педагогічний феномен, що характеризується розвиненістю психологічних якостей особистості, художньо-образного мислення, сформованістю системи знань та умінь художньо-смислового аналізу мистецьких творів, а також як дії, що полягає в трансляції учителем початкових класів художньої оцінки мистецького твору молодшим школярам із метою емоційно-естетичного впливу на свідомість учнів» [3, с. 7].

Тенденції розвитку сучасної освіти передбачають переведення процесу навчання на технологічний рівень, реалізацію індивідуальних траєкторій розвитку школярів (А. Хуторської). Тому важливим компонентом мистецької підготовки майбутніх учителів початкових класів ми виділяємо *педагогічні технології*. Нині визначений термін міцно увійшов у педагогічний лексикон і використовується досить широко в сучасній педагогіці відповідно до різних галузей: як до цілісного навчального процесу освітньої системи, так і до методів та організаційних форм навчання [4]. В контексті мистецької підготовки майбутніх учителів початкових класів ми виокремили такі педагогічні технології: *інтегративні, проблемно-евристичні, інтерактивні, ігрові, комп'ютерні*.

У процесі засвоєння студентами розробленого нами *алгоритму* художньо-педагогічної інтерпретації, основними етапами якого є художнє сприйняття, осмислення, тлумачення змісту мистецького твору, метафоризація мистецьких вражень, трансляція художнього образу мистецького твору дітям, було зроблено акцент на використанні саме *інтегративних художньо-педагогічних технологій*, які дають змогу переструктурувати традиційну будову та зміст уроків художньо-естетичного циклу на основі використання комплексу різних видів мистецтва, поєднати наукові та художні методи пізнання [3, с. 12]. Зауважимо, що останнім часом у наукових дослідженнях спостерігається підвищена увага до використання саме *інтегративних художньо-педагогічних технологій*, як найбільш педагогічно доцільних для розуміння художнього образу творів мистецтва (Л. Масол, Я. Пономаренко, В. Рагозіна, О. Щолокова та ін.), що є тенденцією продуктивно-творчого переосмислення і збагачення герменевтичної теорії (В. Біблер, Є. Гуренко, С. Кримський та ін.).

Зважаючи на вищезазначене, ми спиралися на усвідомлення суттєвого значення для майбутніх учителів початкових класів опановування саме дидактичного інструментарію здійснення інтегративних художньо-педагогічних технологій, що ґрунтується на методах і прийомах порівняння (встановлення спільних і відмінних рис між різними художніми явищами) та аналогії (пошуку часткової схожості між ними за допомогою виявлення і стимулювання образних асоціацій) у процесі художньо-педагогічної інтерпретації мистецьких творів. В основу технології покладений так званий компаративний аналіз – порівняльний метод. Адже завдяки застосуванню елементарних міжпредметних зв'язків, кількісному збільшенню та якісному збагаченню порівнянь, аналогій, стимулюванню міжсенсорних асоціацій, розширенню діапазону художньо-естетичних узагальнень тощо відбувається нарощування мистецьких знань та уявлень студентів, зростання їхньої художньої складності, духовно-світоглядної та емоційно-естетичної наповненості (Л. Масол).

Конкретизуємо основні аспекти застосування найбільш результативних методів *інтегративних художньо-педагогічних технологій*.

- Першим з-поміж них є метод порівняння *та зіставлення*, спрямований на розвиток умінь студентів бачити в подібних явищах специфічні особливості та в різних явищах віднайти спільні риси. Прояв креативного потенціалу студентів доцільно стимулювати під час інтерпретації творів мистецтва на основі міжвидового порівняння.

Прикладами використання означеного методу є завдання пошукового характеру, як-то складання студентами «ланцюжків інтерпретацій» творів різних видів мистецтва, що об'єднані спільним сюжетом (наприклад, історичне підґрунтя – література – музика – архітектура – скульптура – живопис – хореографія – кінематограф – мультиплікація: *історичні події – повість М. Гоголя «Тарас Бульба» (література) – опера М. Лисенка, Є. Адамцевич «Запорізький марш» (музика); – І. Репін «Запорожці пишуть листа турецькому султанові», П. Андрусів «Козацькі старшини» (живопис) – кінофільм режисера В. Бортко – серія мультфільмів «Про козаків»*).

Застосовуючи порівняння як метод інтерпретації, студенти пригадали найбільш відомі й популярні мистецькі твори, що є прикладами такої форми інтерпретації як «переклад». Цей метод сприяє розвитку уваги майбутніх педагогів до художніх деталей та розуміння їхніх виразних функцій у загальній цілісній мистецькій системі. До того ж формування вміння бачити в різних явищах спільні риси передбачає набуття навичок художнього узагальнення, своєрідного синтезування, зокрема, під час перекладу творів одного виду мистецтва засобами іншого.

- Суть методу *аналогії* полягає в порівнянні мистецьких творів за адекватним настроєм, ідеєю, засобами виразності, а також за контрастним настроєм. Цей метод передбачає накопичення емоційно-естетичного переживання й ґрунтується на зіставленні вербальної, інтонаційно-звукової, візуальної, а також невербальної мови (рухів і жестів). Як підкреслює Г. Падалка, використання мистецьких аналогій цінне тим, що воно «уподібнюється сприйманню навколишньої багатоплощинної дійсності, яка відображається в головному мозку не в деяких її проявах, а цілісно, різнобічно, у єдності зорових і слухових вражень» [5, с. 172].

Так, ми запропонували студентам підібрати твори двох видів мистецтва (музика та живопис), що об'єднані спільною темою й аналогічні за настроєм та створити вербальну художньо-педагогічну інтерпретацію художнього образу (метод тематичного моделювання). Для цього студенти мусили зробити огляд мистецтвознавчої, історичної та педагогічної літератури. Їхня увага в приверталася до

неповторного втілення однієї теми різними авторами в різних видах мистецтва та на багатогранність розкриття аналогічних образів засобами різних видів мистецтв. Адже образи візуального мистецтва будуть мати відповідний вплив лише за умови, якщо вони сприятимуть глибшому проникненню в зміст музики та навпаки. У процесі виконання цих завдань значну увагу було приділено визначенню вербальних характеристик художніх образів, ясності й виразності художнього повідомлення та емоційно-образній сфері мистецьких творів, проникнення в яку є необхідною передумовою творчої художньо-педагогічної інтерпретації [6, с. 71]. Це вимагало активізації уявлень, фантазії, змісту суб'єктивного досвіду учасників експерименту.

Наводимо приклад творчої роботи студентки IV курсу Світлани К. за методом тематичного моделювання «музика-живопис» М. Римський-Корсаков «Окіян-море синєє» (фрагмент з опери «Садко») – І. Айвазовський «Буря на морі»: *«На картині І. Айвазовського «Буря на морі» кольорова гама виникає зі співставлення синяво-сірих тонів неба з іскристим забарвленням кришталевої води, що відповідає музиці М. Римського-Корсакова «Окіян-море синєє» з опери «Садко». Композитор так майстерно передав морську стихію, хвилі, які несамовито кидаються на скелі та розбиваються об них, тому що сам був морським офіцером і знає, що таке море вимагає від людини мужності та відваги – не кожен відважиться увійти в його води».*

З-поміж аналогій, які своєрідно впливають на створення художньо-педагогічної інтерпретації мистецьких творів, варто використовувати й літературні аналогії. Зіставляючи твори музики й літератури, близькі за задумом, але різні за образним вирішенням, студенти вчаться знаходити не тільки сюжетні, а і внутрішні емоційно-інтонаційні зв'язки. За своєю природою, на яку вказує М. Каган, словесний образ є «виражальним описом, у якому слово є таким самим матеріалом, як кольори в живопису, звук у музиці, жести в танці» [1, с. 102]. Словесний образ містить у собі виражальне уявлення як образ живописний, тобто впливає за допомогою понять і виражальної інтонації.

Якщо змістом музики вважаються емоції, почуття, переживання людини, то в літературному мистецтві важливу роль відіграють епітети, порівняння, метафори. Вони забезпечують емоційно-чуттєве сприйняття, глибше розуміння, творче осмислення образної структури твору. Взаємодія двох видів мистецтва – поезії та музики - створює нову музично-поетичну якість, унаслідок чого збагачуються уявлення студентів про специфіку художньо-образного зображення світу, про закономірності музики, а також здійснюється розширення не лише музичного, а й художнього кругозору [7, с. 394].

Зокрема, студентам пропонувалося письмове виконання таких творчих завдань: дати аналіз вокальної мініатюри на основі зіставлення музики й літературного тексту; виявити закономірності інтеграції музики й поезії у вокальних жанрах та особливості їхнього формотворення; розглянути проблему сприйняття й комунікативну специфіку вокального твору; знайти міжхудожні зв'язки, зіставити їх з іншими видами мистецтв.

- Метод *інваріантного тлумачення* допомагає виявити самоцінність того чи іншого засобу мистецької виразності. Наприклад, під час художньо-педагогічної інтерпретації мистецьких творів обговорювалися питання типу: «що станеться, якщо Снігуронька не розтає; Русалонька оживе» тощо? Такі завдання стають «перехідним містком» до розуміння студентами змісту інтонаційно-логічного розвитку музичного твору, значно збагачують їхню емоційно-чуттєву сферу. Адже, на переконання В. Сухомлинського, «без розуміння і відчуження ліричних творів і поетичної прози людина залишається глухою, байдужою до музики»

[8, с. 251]. Отже, результатом застосування означених завдань було накопичення асоціативного фонду (емоційні, предметні, історичні асоціації) під час встановлення музичних, художніх і літературних аналогій.

- Метод імпровізації в процесі художньо-педагогічної інтерпретації мистецьких творів є доцільним, оскільки саме принцип доступності імпровізації (випадкових знахідок, моментів «несподіваності» тощо) набуває особливої цінності з погляду проявів індивідуальності студентів. Водночас, важливо вказати на певну «естетизацію» випадковостей, що сприяють варіантності інтерпретації творів мистецтв. За допомогою методу вербальної та невербальної імпровізації можливо корегувати розрегульованість моторно-рухових виявів емоційних реакцій, а також розвивати виразний аспект емоцій (міміку, пантоміміку, жести, інтонацію).

Наприклад, музично-поетична інтерпретація пісенного репертуару може мати різноманітні варіанти імпровізації. Це пошуки можливих варіантів виконання як окремих куплетів, так і пісні загалом, залежно від драматургії поетичного тексту (коли музика йде за словом), тобто, коли на першому плані виділяється мовна інтонація, або, навпаки, коли музична інтонація превалює. Звідси впливає різний динамічний розвиток, визначення кульмінації певних фраз і куплетів загалом. Окрім музичної інтерпретації, використовується і драматична інтерпретація (варіанти виконання фраз і куплетів у різних характерах та настроях).

Запропоновані нами творчі завдання на основі принципів діалогічного спілкування та інтеграційного використання творів різних видів мистецтва передбачали набуття навичок імпровізаційної діяльності, а також активізацію міжсенсорних образних асоціацій студентів: передати жестами, танцювальними рухами, пантомімою характери героїв казки, персонажів картини, образів програмної музики; «оживити» картину або скульптуру за допомогою пантоміми, міміки, жестів, рухів або розіграти уявний діалог за сюжетом картини («натюрморт в особах», «розмова героїв парного портрета»); створити «театр костюму» – інсценізація міні оповідань про традиційний національний одяг, вишивки, прикраси (у супроводі танцювальної музики); намалювати ілюстрації до дитячих казок; намалювати фрагменти мультфільму (розкадрування); створити реалістичні композиції (сюжетно-тематичні, пейзажні тощо) – «візуальні розповіді» до програмних музичних творів, театральних вистав; зобразити розвиток музики, її форми в безпредметних кольорових композиціях – «візуальних варіаціях», «живописних рондо», у яких змінювати кольорову гаму (яскравість, насиченість, контрастність) відповідно до змін у музиці.

Результати емпіричного дослідження щодо розуміння майбутніми учителями сутності поняття художньо-педагогічної інтерпретації мистецьких творів і спостереження за їхньою участю в практичних заняттях засвідчують позитивну тенденцію якісного покращення процесу засвоєння й усвідомлення ролі й важливості феномен інтерпретації на сучасному етапі розвитку мистецтва.

Використання методичних прийомів у процесі викладання дисциплін художньо-естетичного циклу, систематизація загальнопедагогічних і фахових знань на основі принципів історизму, художніх аналогій, художньої трансформації, способів і форм інтегративного взаємозв'язку різновидів мистецтв сприяло формуванню емоційно-когнітивного складника мистецької підготовки майбутніх учителів початкових класів, підвищенню рівня їхньої мистецької ерудованості, активізації художнього мислення, засвоєнню різних типів та форм інтерпретації як засобів розуміння авторського задуму; формуванню інтерпретаційних умінь та опануванню

майбутніми фахівцями алгоритму художньо-педагогічної інтерпретації мистецьких творів. Отже, система загально художніх та мистецтвознавчих знань набула професійно-педагогічної спрямованості на застосування методів інтегративних технологій у майбутній педагогічній діяльності.

Студенти ЕГ більш свідомо, аргументовано доводили плідність і можливість впровадження методів інтегративних мистецьких технологій в освітній процес початкової школи. Використання окреслених методів сприяло усвідомленню студентами змісту поняття художньо-педагогічної інтерпретації мистецьких творів як педагогічного феномену; засвоєнню різних типів та форм інтерпретації як засобів розуміння авторського задуму; формуванню інтерпретаційних умінь; розвитку самостійності та оригінальності виконання творчих завдань через активізацію асоціативних зв'язків, порівнянь, аналогій та врахування індивідуальних мистецьких здібностей студентів та засвоєнню алгоритму художньо-педагогічної інтерпретації мистецьких творів.

Так, на думку більшості респондентів ЕГ (75,8%), застосування окреслених методів у професійній діяльності вчителя початкових класів *«істотно сприяє позитивному ставленню учнів до творів різних видів мистецтва», «створює оптимальні умови для індивідуальних проявів кожної дитини, дає можливість відчувати себе митцем та створює відчуття приналежності до творчого процесу, розвиває образне мислення», «впливає на вибір цінностей майбутніх учителів початкових класів».* Опитувані відмітили також позитивний вплив інтегративних мистецьких технологій на *«продуктивну реалізацію професійних можливостей майбутніх учителів початкових класів», «урізноманітнення уроків художньо-естетичного циклу та позакласних виховних заходів», «здатність породжувати інтерес до художньо-творчого розвитку учнів» та «пошуку інноваційних методів та прийомів навчання та виховання школярів».*

Узагальнення результатів діагностики майбутніх учителів початкових класів дало змогу здійснити розподіл респондентів експериментальної та контрольної груп за рівнями готовності до застосування художньо-педагогічної інтерпретації мистецьких творів в освітній процес початкової школи і зробити висновок щодо ступеня усвідомлення значущості методів інтегративних технологій для мистецької підготовки майбутніх учителів початкових класів. Одержані в процесі діагностики дані лягли в основу визначення ступеня вираження професійної мистецької спрямованості майбутніх учителів початкових класів, що дало змогу зробити висновок про рівні сформованості готовності студентів до застосування методів інтегративних технологій в освітній процес початкової школи (таблиця 1.).

Таблиця 1

Порівняльний аналіз готовності студентів до застосування методів інтегративних технологій в освітньому процесі початкової школи, %

Рівні сформованості	На початку дослідження		Наприкінці дослідження	
	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ/СГ
Креативний	14,7	15,1	38,2	17,2
Конструктивний	37,9	38,1	42,9	38,3
Формальний	47,4	46,8	18,9	44,5

Отже, одержані результати свідчать про позитивну динаміку в характері мистецької підготовки студентів ЕГ. Проведена робота на формувальному етапі експериментального дослідження (застосування інтерактивної технології діалогічного навчання, пояснювально-ілюстративних, проблемно-евристичних, пошукових та інших методів) сприяла створенню в студентів професійного та особистісного інтересу до художньо-педагогічної інтерпретації мистецьких творів як педагогічного феномену, суттєво вплинула на мотивацію майбутніх педагогів щодо майбутньої мистецько-педагогічної діяльності, потреби в спілкуванні з мистецтвом, спрямованість мистецьких інтересів та ціннісні орієнтації майбутніх учителів початкових класів.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH.

Отже, завдяки глибокому проникненню мистецтва в навчальний процес початкової школи з орієнтацією на використання специфічних методів інтегративних навчальних технологій, що сприяють формуванню навичок художньої інтерпретації мистецьких творів, створюються можливості для гармонійного всебічного розвитку особистості молодшого школяра, реалізації його творчого потенціалу. Обізнаність у сфері мистецької освіти дає учням можливість пізнавати класичні та сучасні культурні цінності, розуміти твори мистецтва, самостійно інтерпретувати їх, опанувати навички спілкування з різними проявами мистецтва, набути необхідні знання та уявлення про мистецтво як соціальну, художню та естетичну цінність та відкриває простір для інтеграції мистецьких знань.

Подальшого вивчення потребують питання психологічних механізмів художньо-педагогічної інтерпретації різних видів творів мистецтва учнями молодшого шкільного віку та розроблення цієї проблеми на матеріалі інших навчальних дисциплін.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Рудницька, О. П., 2005. *Педагогіка: загальна та мистецька*: навч. посіб., Тернопіль, Україна: Навч. Книга- Богдан.
2. Гончаренко, С. У., 1997. *Український педагогічний словник*, Київ, Україна: Либідь.
3. Шикирінська, О. А., 2013. «Підготовка майбутніх учителів початкових класів до художньо-педагогічної інтерпретації мистецьких творів»: *автореф. дис.... канд. пед. наук, Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського*, Вінниця, Україна,.
4. Мартинець, А. М., 2003. Нові педагогічні технології: інтерактивне навчання, *Відкритий урок, № 7-8*, с. 28-31.
5. Падалка, Г. М., 2008. *Педагогіка мистецтва* (Теорія й методика викладання мистецьких дисциплін), Київ, Україна: Освіта України.
6. Щолокова, О. П., 1996. *Основи професійної художньо-естетичної підготовки майбутнього вчителя*, Київ, Україна.
7. Коваль, Т. В., 2016. Професійна підготовка майбутнього вчителя початкових класів у контексті парадигмального оновлення сучасної освіти, *Пед. науки: теорія, історія, інноваційні технології, № 3(57)*, с. 390-398.
8. Сухомлинський, В. О., 1976. *Сто порад учителю*, у Вибрані твори в п'яти томах, В. О. Сухомлинський, Київ. Україна: Рад. школа, Т. 2, с. 419-654.

THE USE OF METHODS OF INTEGRATED TECHNOLOGIES IN THE ART TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF PRIMARY SCHOOL

Oksana Shykyrinska,

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor

Department of art disciplines of preschool and elementary education

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynsky State Pedagogical University

Vinnitsia, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4424-4627>

shikiroksana@gmail.com

Abstract. In the article, specific methods of integrative technologies in the art preparation of future primary school teachers are presented. The substantial component of the process of art preparation of future primary school teachers is determined. The role of artistic and pedagogical interpretation in the pedagogical process is analyzed. It is noted that contemporary artistic and pedagogical interpretation occupies not only a leading place in the pedagogical process, but also stands out as an independent concept and is construed by scholars primarily as a scientific method of cognition, since it is a promising direction for the development of foundations of art education. The relevance of modern problems of art preparation of future primary school teachers is determined. The phenomenon of interpretation is characterized; the main trends in the interpretation of the concept of interpretation are highlighted. The essence of the artistic and pedagogical interpretation of literary works is determined.

The expediency of using pedagogical technologies in the modern educational process is substantiated. In the process of artistic preparation of future primary school teachers, the use of integrative, problem-heuristic, interactive, gaming, computer pedagogical technologies is highlighted. The focus is on didactic tools for the implementation of integration of artistic and pedagogical technologies based on methods and techniques of comparison and analogy in the process of artistic and pedagogical interpretation of the works of art. The main aspects of the application of the most effective methods of integrative artistic and pedagogical technologies are specified: comparison and juxtaposition, analogy, invariant interpretation, improvisation. The results of an empirical study to define the determination of the professional artistic orientation of future primary school teachers are presented. The levels of student readiness to use the methods of integrative technologies in the educational process of elementary school are analyzed.

Keywords: artistic-pedagogical interpretation; artistic work; methods; integrative technologies.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Rudnytska, O. P., 2005. Pedahohika: zahalna ta mystetska: navch. posib. [Pedagogy: general and artistic], Ternopil, Ukraine: Navch. Knyha– Bohdan.
2. Honcharenko, S. U., 1997. Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian pedagogical dictionary], Kyiv, Ukraine: Lybid.

3. Shykyrinska, O. A., 2013. Pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv do khudozhno-pedahohichnoi interpretatsii mystetskykh tvoriv [Preparing future primary school teachers for artistic and pedagogical interpretation of art works]: *avtoref. dys.... kand. ped. nauk, Vinnyts. derzh. ped. un-t im. M. Kotsiubynskoho, Vinnytsia, Ukraina.*
4. Martynets, A. M., 2003. Novi pedahohichni tekhnolohii: interaktyvne navchannia [New pedagogical technologies: interactive learning], *Vidkrytyi urok, № 7–8, s. 28–31.*
5. Padalka, H. M., 2008. *Pedahohika mystetstva (Teoriia y metodyka vykladannia mystetskykh dystsyplin)* [Artpedagogy (Theory and methods of teaching art disciplines)], Kyiv, Ukraina: Osvita Ukrainy.
6. Shcholokova, O. P., 1996. *Osnovy profesiinoi khudozhno-estetychnoi pidhotovky maibutnoho vchytelia* [Fundamentals of professional artistic and aesthetic training of future teachers], Kyiv, Ukraina.
7. Koval, T. V., 2016. Profesiina pidhotovka maibutnoho vchytelia pochatkovykh klasiv u konteksti paradyhmalnoho onovlennia suchasnoi osvity [Professional training of future primary school teachers in the context of paradigmatic renewal of modern education], *Ped. nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii, № 3(57), s. 390–398.*
8. Sukhomlynskyi, V. O., 1976. Sto porad uchytelevi [One hundred tips for teachers]. *Vybrani tvory v piaty tomakh, V. O. Sukhomlynskyi, Kyiv. Ukraina: Rad. shkola, T. 2, s. 419–654.*

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2020-29-398-406>

УДК 37.018.43:81'243(045)

Nataliia Bondar,

PhD in Pedagogy, Associate professor of the Department of
Foreign Philology and Translation,
Vinnytsia Institute of Trade and Economics of
Kyiv National University of Trade and Economics
Vinnytsia, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0981-6714>
bondarnatasha23@gmail.com

USAGE OF DISTANCE TECHNOLOGIES IN MODERN EDUCATIONAL PROCESS (ON THE EXAMPLES OF FOREIGN LANGUAGES)

Abstract. The article is devoted to the problem of improving the efficiency of professional training of experts in non-linguistic specialties of economic higher education institutions through the implementation of distance technologies. Essential features of the usage of distance technologies, influencing the choice of specific forms of implementation of a competent approach to the education of students, have been revealed.

It is defined that the usage of distance technologies in the educational process aims at transfer of a certain volume of knowledge to students, training to acquire this knowledge independently, applying them for the decision of new cognitive and practical problems; assistance in formation of students' communicative skills; inculcation to students the ability of research methods usage: gathering of the information, the comprehensive analysis, ability to make conclusions.